

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	7
İÇİNDEKİLER.....	9
KISALTMALAR.....	21

GİRİŞ

1. KONUNUN TAKDİMİ.....	25
2. KONUNUN SINIRLANDIRILMASI	28
3. İNCELEME PLANI	29

BİRİNCİ BÖLÜM

ANONİM ŞİRKET YÖNETİM KURULUNUN ORGANİZASYONU VE YÖNETİM KURULU ÜYELİĞİ

I. ANONİM ŞİRKET YÖNETİM KURULUNUN ORGANİZASYONU	33
A. Kişi Kavramı	33
B. Organ Kavramı	35
C. Organ Kavramının Farklı Anlamları	36
1. İşlev Sahibi Olarak Organ	39
a. Şeklî Organ.....	39
b. Maddî Organ.....	42
c. Fiilî Organ (<i>De Facto</i> Organ).....	43
2. Temsile Yetkili Olarak Organ	47
a. Temsilci Niteliği.....	48
aa. Temsilci	48
bb. Organ ile Temsilci İlişkisi.....	49
b. Yardımcı Kişi Niteliği	51
aa. Yardımcı Kişi	51
bb. Organ ile Yardımcı Kişi İlişkisi.....	52
c. Organ Kişi Niteliği	53

aa. Organ Kişi	53
bb. Organ ile Organ Kişi İlişkisi	54
3. Sorumluluk Hukuku Bakımından Organ	55
a. Sorumluluğun Şahsiliği.....	55
aa. Cezai Sorumluluk Bakımından	55
bb. Hukuki Sorumluluk Bakımından	56
b. Sorumluluğa Tabi Olan Kişiler	57
c. Sorumluluk Hukuku Bakımından Yönetim Kurulu Üyeleri	58
II. YÖNETİM KURULUNUN HUKUKİ NİTELİĞİ	59
A. Organ ve Tüzel Kişi İlişkisi	59
B. Organ Olarak Yönetim Kurulu	61
C. Yönetim Kurulu Üyeleri ile Anonim Şirket Arasındaki Hukuki İlişkinin Niteliği	63

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNETİM KURULU ÜYELERİNİN CEZAI SORUMLULUĞU

I. EKONOMİK SUÇ VE TİCARİ SUÇ KAVRAMI.....	67
II. CEZA HUKUKUNUN GENEL İLKELERİNE GÖRE YÖNETİM KURULU ÜYELERİNİN CEZAI SORUMLULUĞU	69
A. Suçların ve Cezaların Kanuniliği İlkesi	69
B. Kusur İlkesi.....	71
C. Suçların ve Cezaların Şahsiliği İlkesi	72
III. TÜZEL KİŞİNİN CEZA HUKUKU SORUMLULUĞU.....	73
IV. YÖNETİM KURULU ÜYELERİNİN CEZAI SORUMLULUĞUNUN UNSURLARI	76
A. Maddî Unsur	77
1. Fail	77
2. Mağdur.....	78
3. Suçun (Hareketin) Konusu.....	79
4. Fiil (Hareket).....	80
5. Netice	82
6. Nedensellik Bağı	82
B. Manevi Unsur	85
1. Kast	85
2. Taksir	86

C. Hukuka Aykırılık Unsuru.....	87
V. SUÇUN ÖZEL GÖRÜNÜŞ BİÇİMLERİ	88
A. Teşebbüs.....	88
B. İçtima.....	92
VI. ŞİRKET SUÇLARINDA FAİLLİK VE İŞTİRAK	95
A. Faillik ve Türleri.....	96
1. Müstakil (Doğrudan) Faillik	96
2. Müşterek Faillik.....	96
3. Dolaylı Faillik	97
B. Şeriklik	98
1. Suça İştirak	98
2. Bağlılık Kuralı	100
3. Şeriklik Türü Olarak Azmettirme ve Yardım Etme	103
C. Şirket Suçlarında Failin Belirlenmesi	104
VII. YÖNETİM KURULU ÜYELERİNİN CEZA HUKUKU SORUMLULUĞU.....	106
VIII. SUÇLARI ÖNLEME SORUMLULUĞU	113
IX. TÜRK TİCARET KANUNU BAĞLAMINDA YÖNETİM KURULU ÜYELERİNİN CEZAI SORUMLULUĞU	117
X. TÜRK TİCARET KANUNU'NA GÖRE ŞİRKETLER HUKUKUNA İLİŞKİN CEZAI SORUMLULUK HÂLLERİ	121
A. Şirket Sırrının Saklanması Yükümlülüğünün İhlali Suçu	123
1. Kanuni Düzenleme	123
2. Korunan Hukuki Değer	124
3. Suçun Faili ve Mağduru	124
4. Fail	125
5. Suçun Özel Görünüş Biçimleri	127
6. Cezai Yaptırım	128
B. Şirkete Borçlanma Yasağının İhlali Suçu	128
1. Kanuni Düzenleme	128
2. Korunan Hukuki Değer	129
3. Suçun Faili ve Mağduru	129
4. Fail	130
5. Suçun Özel Görünüş Biçimleri	132

6. Cezai Yaptırım	133
C. Ticari Defter ile Şirketle İlgili Belgelerde Sahtecilik Suçu	133
1. Kanuni Düzenleme	133
2. Korunan Hukuki Değer	133
3. Suçun Faili ve Mağduru	134
4. Fiil	134
5. Suçun Özel Görünüş Biçimleri	137
6. Cezai Yaptırım	137
D. Şirket Sermayesi Hakkında Yanlış Beyanda Bulunma ve Ödeme Yetersizliğini Bilerek Onaylama Suçu	137
1. Kanuni Düzenleme	137
2. Korunan Hukuki Değer	138
3. Suçun Faili ve Mağduru	138
4. Fiil	138
5. Suçun Özel Görünüş Biçimleri	139
6. Cezai Yaptırım	140
E. Sermayeye Değer Biçmede Yolsuzluk Suçu	140
1. Kanuni Düzenleme	140
2. Korunan Hukuki Değer	140
3. Suçun Faili ve Mağduru	140
4. Fiil	141
5. Suçun Özel Görünüş Biçimleri	142
6. Cezai Yaptırım	142
F. Kanuna Aykırı Olarak Halktan Para Toplanması Suçu	142
1. Kanuni Düzenleme	142
2. Korunan Hukuki Değer	143
3. Suçun Faili ve Mağduru	143
4. Fiil	143
5. Suçun Özel Görünüş Biçimleri	143
6. Cezai Yaptırım	144
XI. DİĞER KANUNLARA GÖRE ŞİRKETLER HUKUKUNA İLİŞKİN BAZI CEZAI SORUMLULUK HÂLLERİ	144
A. Türk Ceza Kanunu Kapsamındaki Düzenlemeler	144

1.	Güveni Kötüye Kullanma Suçu	144
a.	Kanuni Düzenleme	144
b.	Korunan Hukuki Değer	144
c.	Suçun Faili ve Mağduru	145
d.	Fiil	147
e.	Suçun Özel Görünüş Biçimleri	150
f.	Cezai Yaptırım	151
2.	Hileli İflas Suçu	152
a.	Kanuni Düzenleme	152
b.	Korunmak İstenen Hukuki Değer	153
c.	Suçun Faili ve Mağduru	153
d.	Fiil	153
e.	Suçun Özel Görünüş Biçimleri	154
f.	Cezai Yaptırım	154
g.	Borca Batıklık Durumunun Mahkemeye Bildirimi	155
3.	Çevre Suçları	157
a.	Kanuni Düzenleme	157
b.	Korunan Hukuki Değer	158
c.	Suçun Faili ve Mağduru	158
d.	Fiil	159
e.	Suçun Özel Görünüş Biçimleri	161
f.	Cezai Yaptırım	162
B.	Sermaye Piyasası Kanunu Kapsamındaki Düzenlemeler	162
1.	Güveni Kötüye Kullanma Suçu	163
a.	Kanuni Düzenleme	163
b.	Korunan Hukuki Değer	164
c.	Suçun Faili ve Mağduru	164
d.	Fiil	165
e.	Suçun Özel Görünüş Biçimleri	167
f.	Cezai Yaptırım	168
2.	Sermaye Piyasası Kanunu'nda Düzenlenen Diğer Suçlar	169
C.	Bankacılık Kanunu Kapsamındaki Düzenlemeler	171
1.	Bankacılık Zimmet Suçu	171

a.	Kanuni Düzenleme.....	171
b.	Korunan Hukuki Değer.....	171
c.	Suçun Faili ve Mağduru.....	172
d.	Fiil	173
e.	Suçun Özel Görünüş Biçimleri.....	175
f.	Cezai Yaptırım	175
2.	Bankacılık Kanunu Kapsamındaki Diğer Düzenlemeler	175
D.	Vergi Usul Kanunu Kapsamındaki Düzenlemeler	175
E.	Sigortacılık Kanunu Kapsamındaki Düzenleme	178
XII.	ULUSLARARASI ALANDA RÜŞVETLE MÜCADELEYE DAİR DÜZENLEMELER	179
A.	Mücadelenin Amacı	179
B.	Uluslararası Sözleşmeler	182
C.	OECD Rüşvetle Mücadele Sözleşmesi	182
D.	Avrupa Konseyi Yolsuzluğa Karşı Ceza Hukuku Sözleşmesi.....	183
E.	Sınırşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi.....	184
F.	Birleşmiş Milletler Yolsuzlukla Mücadele Sözleşmesi	184
G.	Uluslararası Rüşvetle Mücadelede Rüşvet Suçu	185
H.	Rüşvetle Mücadelede Yapılması Gerekenler	186

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

CEZAI SORUMLULUKLA BAĞLANTILI HUKUKİ SORUMLULUK

I.	GENEL OLARAK.....	189
II.	HUKUKİ SORUMLULUĞUN ANLAMI	191
A.	İsnat Anlamında Sorumluluk.....	191
B.	Şahsi Sorumluluk	191
C.	Tazmin Sorumluluğu.....	192
III.	SORUMLULUĞUN NİTELİKLERİ	192
A.	Kusur Sorumluluğu	192
B.	Sorumluluğun Şahsiliği.....	194
IV.	CEZAI - HUKUKİ SORUMLULUK DOĞURAN GENEL YÜKÜMLÜLÜKLER.....	195
A.	Özen Yükümlülüğü.....	195
1.	Borçlar ve Şirketler Hukuku Yönünden Özen Yükümlülüğü.....	197
a.	Borçlar Hukuku Bakımından Özen	197

b. Şirketler Hukuku Bakımından Özen	198
2. Özen Yükümlülüğünün Hukuki Niteliği	200
a. Borç İlişkisinin İçerdiği Yükümlülükler Kapsamında Özen Yükümlülüğünün Hukuki Niteliği	200
b. Anonim Şirkette Yönetim Kurulu Üyesinin Özen Yükümlülüğünün Hukuki Niteliği	201
3. Özen Yükümlülüğünün Belirlenmesinde Tedbirlî Yönetici	203
4. Özen Yükümlülüğünün Nesnelleştirilmesi (Objektifleştirilmesi)	203
B. Sadakat (Bağlılık) Yükümlülüğü	205
V. CEZAİ SORUMLULUKLA BAĞLANTILI HUKUKİ SORUMLULUK DOĞURAN YÜKÜMLÜLÜK HÂLLERİ	206
A. Yükümlülük İhlallerinin Özel Görünümleri	206
1. Şirket Sırrını Saklama Yükümlülüğü	207
2. İçeriden Öğrenenlerin Ticareti Yasağına Uygun Davranma Yükümlülüğü	210
3. Yasaklara Uyma Yükümlülüğü	212
a. Şirketle İşlem Yapma Yasağı	212
b. Şirkete Borçlanma Yasağı	215
c. Rekabet Yasağı	218
4. Ticari Defterlerin Tutulmasında Özen Yükümlülüğü	221
a. Ticari Defterlerin Tutulmasında Özen	221
b. Muhasebe ve Finans Düzeninin Kurulmasında Özen	222
5. Belge ve Beyanların Gerçeğe Uygun Olması Yükümlülüğü	224
6. Ödeme Yetersizliğinde Onay vermeme ve Sermaye Hakkında Doğru Beyanda Bulanma Yükümlülüğü	225
7. Aynı Sermayeye ve İşletmeye Bıçilen Değerin Gerçeğe Uygun Olması Yükümlülüğü	226
8. Halktan Para Toplanması Hâlinde Kanuna Uygun Davranma Yükümlülüğü	227
B. Yükümlülük İhlallerinin Genel Görünümleri	227
1. Sermayenin Korunmasını Gözetme Yükümlülüğü	229
2. Şirket Menfaatini Gözetme Yükümlülüğü	230
a. Şirket Menfaati Doğrultusunda Davranma Yükümlülüğü	230
b. Müzakerelere (Toplantılara) Katılma Yasağı	232
VI. YETKİ DEVRİ HÂLİNDE SORUMLULUK	234
A. Anonim Şirket Bünyesinde İşlenen Suçların Faili Olabilecek Kişiler	235

B. Yönetim Teşkilatının Belirlenmesinde Özen	237
C. Şirketin Üst Düzey Yönetim Kapsamındaki Görevlerde Özen	238
D. Atama ve Görevden Almada Özen.....	239
1. Müdürlerin ve Aynı İşleve Sahip Kişilerin Atanmasında ve Görevden Alınmasında Özen	240
2. Boşalan Üyelik Seçiminde Özen	241
E. Yönetim Kurulunun Yetkilerinin Kısıtlandığı Hâllerde Özen.....	241
F. Yetki Devri Hâlinde Özen	242
1. Yönetim Yetkisinin Devri	243
a. Yönetim Yetkisinin Devri Şartları	244
aa. Esas Sözleşme Hükmünün Bulunması	244
bb. İç Yönergenin Hazırlanması	246
cc. Devredilebilir Yetkilerden Olması.....	249
b. Yönetim Yetkisinin Devri Yapılabilecek Kişiler	250
2. Temsil Yetkisinin Devri	253
a. Temsil Yetkisi	253
b. Temsil Yetkisinin Sınırlandırılması.....	255
aa. Temsil Yetkisinin Kapsamı ve Sınırlandırılması	255
bb. Sınırlı Yetkiye Sahip Ticari Vekil	257
cc. Yetki Devriyle Organ Vasfının Kazanılması	259
dd. Temsil Yetkisinin Devredilme Şartları	260
ff. Temsil Yetkisinin Devredilebilecek Kişiler.....	262
aaa. Murahhas Üye ve Müdür Olarak Üçüncü Kişi	262
bbb. En Az Bir Yönetim Kurulu Üyesinin Temsil Yetkisinin Bulunması Şartı	263
ccc. Temsil Yetkisinin Devri Hâlinde Temsil Yetkisinin Kullanılma Esasları (Birlikte Temsil).....	265
ddd. Devredilen Yetkinin Devredilmesi	268
c. Yetki Devri Hâlinde Cezai ve Hukuki Sorumluluk	269
aa. Cezai Sorumluluk Bakamından	270
bb. Hukuki Sorumluluk Bakamından	271
aaa. Yetki Devri Hâlinde Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluğu	271
i. Seçimde Özen	277
ii. Talimat Vermede Özen	278

iii. Gözetimde Özen.....	281
bbb. Sınırlı Yetkili Temsilci Atanması Hâlinde Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluğu.....	282
G. Üst Gözetim Görevinde Özen	284
VII. YÖNETİM KURULU ÜYELERİNİN TABİ OLDUĞU SORUMLULUK.....	289
A. Cezai ve Hukuki Sorumlulukların Örnek Üzerinde Değerlendirilmesi	289
B. Farklılaştırılmış Teselsül Sorumluluğu.....	293
1. Müteselsil Sorumluluk.....	295
2. Farklılaştırılmış Teselsül.....	297
a. Kanuni Düzenleme.....	299
b. Farklılaştırılmış Teselsülün Temel Özellikleri	300
aa. Dış İlişki Yönünden Sonuçları.....	301
bb. Şahsi İndirim Sebeplerinin Dış İlişkide İleri Sürülmesi	301
cc. Farklılaştırılmış Teselsülde Birlikte Verilen Zarardan Sorumlu Olunması	302
aaa. Aynı – Birlikte Verilen Zarar Ayrımı.....	303
bbb. Tek Başına Zarar – Aynı Zarar Ayrımı	303
ccc. Aynı Zarar – Zararın Tamamı Ayrımı	303
ddd. Uygun İlliyet Bağının Bulunması	304
dd. Farklılaştırılmış Teselsül Sorumluluğunun Sınırlı Kapsamı.....	304
ee. Şahsi Sorumluluk Tavanının belirlenmesi	305
ff. Zararın Tamamının Birlikte Dava ve Talep Edilmesi	308
gg. Tazminat Miktarının Hâkim Tarafından Tespit Edilmesi.....	309
hh. Farklı Tazminat Sorumlusu Grupların Olması	310
ii. Farklılaştırılmış Teselsülde İç İlişki	310
ii. Rücu İlişkisi.....	311
3. Şahsi İflas.....	313

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
YÖNETİM KURULU ÜYELERİNİN HUKUKİ SORUMLULUĞUNUN
ŞARTLARI VE SORUMLULUK DAVASI

I. YÖNETİM KURULU ÜYELERİNİN CEZAI SORUMLULUKLA BAĞLANTILI HUKUKİ SORUMLULUĞUNUN ŞARTLARI.....	318
A. Zarar	320
B. Hukuka Aykırılık	324

C. İlliyet Bağı	326
D. Kusur.....	328
1. Kusurun Genel Esasları.....	328
2. Kusurun Niteliği: Objektifleştirilmiş Kusur.....	330
3. Kusurun İspatı	332
II. SORUMLULUĞU ORTADAN KALDIRAN HÂLLER.....	342
A. İşadamı Kararı İlkesine (<i>Business Judgment Rule</i>) Uygunluk.....	342
1. İşadamı Kararı İlkesine İlişkin Genel Esaslar	342
2. İşadamı Kararı İlkesinin Uygulanma Şartları	346
a. Şirket Faaliyetlerine İlişkin Bir Kararın Mevcudiyeti.....	348
b. Şirket ile Menfaat Çatışması İçerisinde Bulunmamak.....	350
c. Özen ve Sadakat Yükümlülükleri Yerine Getirilmiş Bir Karar Alma Sürecine Dayanmak.....	351
d. Uygun ve Yeterli Bilgiye Dayanmak	351
e. İyi Niyet ile Hareket Etmek	352
f. Takdir Yetkisini Kötüye Kullanmamak.....	353
3. İşadamı Kararı İlkesinin Uygulanmadığı Hâller	354
a. Kanun Hükümlerine Aykırı Davranış	354
b. Esas Sözleşme Hükümlerine Aykırı Davranış.....	354
c. Genel Kurul Kararlarına Aykırı Davranış.....	355
d. Hileli İşlemler	355
B. Kurumsal Yönetim İlkelerine Uygunluk.....	355
1. Kurumsal Yönetim	355
2. Kurumsal Yönetimin Esaslı Unsurları.....	358
a. Şeffaflık.....	359
b. Eşitlik	360
c. Hesap Verebilirlik.....	360
d. Sorumluluk.....	361
3. Kurumsal Yönetimin Amacı	361
4. OECD Kurumsal Yönetim İlkeleri	361
5. Kurumsal Yönetim Alanında Türkiye’de Yapılan Çalışmalar	363
a. Türk Ticaret Kanunu Kapsamında Düzenlemeler	363
b. Sermaye Piyasası Kurulu Düzenlemeleri	364

C. Uyum (Uyumluluk/ <i>Compliance</i>)	364
1. Uyum Kavramı	364
2. Uyumun Amacı ve Yararları	366
3. Uyum Sistemi	368
4. Türk Ticaret Kanunu Hükümleri Yönünden Uyum Yükümlülüğü	370
5. Uyumun Ceza Hukuku Sorumluluğu Bakımından Önemi	371
III. SORUMLULUĞU SONA ERDİREN HÂLLER	371
A. İbra	371
1. Türk Ticaret Kanunu'nda İbra Düzenlemesi	372
2. İbranın Hukuki Niteliği	373
3. İbranın Kapsamı	374
a. İbranın Şahsi Kapsamı	375
b. İbranın Konu (Maddî) Kapsamı	376
c. Süre İtibarıyla Kapsam	377
4. İbranın Türleri	377
5. İbra Kararlarının Sakatlığı	377
6. İbra Kararının Etkisi	378
a. İbra Kararının Geri Alınmaması	378
b. İbra Kararının Hukuki Sorumluluk Davalarına Etkisi	378
7. İbrayı Talep Hakkı	379
8. İbranın Şikâyetten Vazgeçme ve Uzlaşmadan Farkı	380
B. Rıza	380
C. Sulh	382
D. Zamanaşımı	384
1. Sorumluluk Davasına İlişkin Zamanaşımı Süresi	384
2. Zamanaşımı Süresinin Başlangıcının Belirlenmesi	385
3. Ceza Davası Zamanaşımının Uygulanması	391
4. İsviçre Borçlar Kanunu'nun 760. Maddesinde Yapılan Yeni Düzenleme Bağlamında Zamanaşımının Değerlendirilmesi	395
IV. SORUMLULUK DAVASI	397
A. Sorumluluk Davasında Davacılar	397
1. Şirketin İflası Dışında Dava Hakkı	398
a. Doğrudan Zarara İstinaden Davacılar	398

aa. Şirket Tüzel Kişiliği	398
aaa. Sorumluluk Davası Açılabilmesi İçin Genel Kurul Kararının Gerekli Olup Olmadığı Sorunu	399
bbb. Sorumluluk Davasında Şirketin Temsili	410
bb. Pay Sahipleri (Ortaklar) ve Alacaklılar	412
b. Dolaylı Zarara İstinaden Davacılar	413
2. İflas Hâlinde Dava Hakkı	414
B. Davalılar	416
1. Kurucular	416
2. Yönetim Kurulu Üyeleri	416
3. Yöneticiler	417
4. Tasfiye Memurları	417
C. Görevli ve Yetkili Mahkeme	417
V. CEZA MAHKEMESİ KARARLARININ HUKUK MAHKEMESİ BAKIMINDAN ETKİSİ	418
A. Kesin Hüküm Niteliği	419
B. Bağlayıcı Etkisi	420
1. Hükümün Açıklanmasının Geri Bırakılması	421
2. Nihai Kararlar	421
a. Mahkûmiyet Kararı	421
aa. TBK m. 74 Hükümü Bakımından	422
bb. Sahtecilik Suçunda	425
b. Beraat Kararı	425
c. Ceza Verilmesine Yer Olmadığına İlişkin Kararı	426
d. Düşme Kararı	426
aa. Şikâyetten Vazgeçme Sebebiyle Düşme Kararı	427
bb. Uzlaşma Sebebiyle Düşme Kararı	428
e. Davanın Reddi Kararı	429
f. Görevsizlik Kararı	429
C. Delil Etkisi	429
SONUÇ	431
KAYNAKÇA	439